

Віталій Гандзюк

ТЕЛЕ ЖУРНАЛІСТИКА

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Факультет філології й журналістики
імені Михайла Стельмаха
Кафедра журналістики, реклами
та зв'язків з громадськістю**

Віталій Гандзюк

ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА

НАВЧАЛЬНО–МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Вінниця – 2026

**УДК 070.44:791.4
Г19**

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю (протокол №5 від 3 грудня 2025 р.).

Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха (протокол № 2 від 10 грудня 2025 р.)

Рецензенти:

Поплавська Наталія – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Тарануха Тарас – менеджер, керівник Філії АТ «НСТУ» «Вінницька РД «ВІНТЕРА»

Гандзюк В.О.

Г19 Тележурналістика: навчально-методичні рекомендації. Вінниця.: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2026. 46 с.

Навчально–методичні рекомендації з дисципліни «Тележурналістика» покликані забезпечити комплексне ознайомлення студентів із теоретичними та практичними аспектами роботи на телебаченні. Вони охоплюють історію та сучасний стан телемовлення, функції та завдання тележурналістики, типологію та жанрову структуру телевізійних програм, специфіку виражальних засобів, операторської майстерності та телемонтажу.

Особлива увага приділена підготовці сценаріїв, організації роботи інформаційної служби, роботі з аудиторією, розумінню структури національного та регіонального телебачення, технічним і творчим аспектам телевиробництва. Методичні рекомендації спрямовані на формування професійних навичок, творчого мислення та критичного аналізу медіапродуктів у майбутніх тележурналістів.

**УДК 070.44:791.4
©Гандзюк В.О.**

ЗМІСТ

Передмова	5
-----------------	---

ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС: ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ ТА КЛЮЧОВІ ТЕЗИ ДИСЦИПЛІНИ	7
--	----------

РОЗДІЛ 1. ТЕЛЕВІЗІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА В СИСТЕМІ МЕДІА

Тема 1. Телебачення в системі медіа	7
Тема 2. Функції телебачення	8
Тема 3. Історія розвитку телемовлення	9
Тема 4. Телебачення як процес поширення інформації	11
Тема 5. Жанри телевізійної журналістики	12
Тема 6. Виразальні засоби телебачення	14

РОЗДІЛ 2. ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МЕДІА

Тема 7. Типи комунікаторів на телебаченні	15
Тема 8. Структура українського телевізійного простору	17
Тема 9. Аудиторія телевізійних каналів	18
Тема 10. Телевізійний сценарій	20
Тема 11. Операторська майстерність на телебаченні	21
Тема 12. Основи телемонтажу	23

ПРАКТИКУМ: СИСТЕМА ЗАВДАНЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

25

Тема 1. Телебачення в системі медіа	25
Тема 2. Функції телебачення	26
Тема 3. Історія розвитку телемовлення	27
Тема 4. Телебачення як процес поширення інформації	28
Тема 5. Жанри телевізійної журналістики	29
Тема 6. Виразальні засоби телебачення	30

ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА

Тема 7. Типи комунікаторів на телебаченні	31
Тема 8. Структура українського телевізійного простору	32
Тема 9. Аудиторія телевізійних каналів	33
Тема 10. Телевізійний сценарій.....	34
Тема 11. Операторська майстерність на телебаченні	35
Тема 12. Основи телемонтажу	36
 Перелік питань для самостійної роботи	 37
Методи та технології навчання	38
Критерії та методи оцінювання	40
 Список використаних джерел	 43

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Тележурналістика» посідає фундаментальне місце у системі професійної підготовки майбутніх фахівців медіагалузі, оскільки вона інтегрує в собі текстову майстерність, візуальну естетику та складні технологічні процеси. Процес створення телевізійного продукту від короткого новинного сюжету до розлогого документального проекту є результатом синтезу творчого задуму, журналістської аналітики та професійного володіння засобами екранної виразності. Ці методичні рекомендації покликані структурувати знання студентів про специфіку роботи на телебаченні, де слово підсилюється образом, а факт набуває візуальної переконливості.

Основний акцент у посібнику зроблено на послідовному вивченні алгоритмів телевізійного виробництва, що включає роботу над сценарієм, опанування культури поведінки в кадрі, методику інтерв'ювання та специфіку взаємодії з операторським цехом. Особлива увага приділяється трансформації первинної інформації у динамічний візуальний ряд, що відповідає сучасним стандартам якості, етичним нормам та естетичним запитам аудиторії. Опанування запропонованого матеріалу дозволить студентам не лише зрозуміти природу телевізійного кадру, а й виробити власний авторський стиль, навчитися ефективно використовувати методи екранної публіцистики та адаптувати телевізійний контент до вимог крос-медійних платформ.

Методичні вказівки спрямовані на активізацію самостійної роботи, розвиток візуального мислення та формування готовності до вирішення складних творчих і технічних завдань у висококонкурентному медіасередовищі. Використання цих рекомендацій сприятиме глибокому розумінню телевізійного тексту як цілісного аудіовізуального образу, створеного на засадах професійної майстерності та методичної грамотності.

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з основними принципами і засадами діяльності сучасної телевізійної журналістики, виявлення та обґрунтування специфіки телебачення в системі медіа.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів з основними принципами і засадами діяльності сучасної телевізійної журналістики;
- виявити та обґрунтувати специфіку телебачення в системі медіа;
- формувати у студентів уміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА

- з'ясувати особливості телебачення в системі медіа та специфіку сучасного етапу розвитку телемовлення;

- схарактеризувати жанрову систему телевізійної журналістики;

- визначити виражальні засоби телебачення, особливості знімання та монтажу програм;

- виробити вміння писати сценарій телепрограми.

Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності:

ФК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

ФК 03. Здатність створювати медіапродукт.

ФК 05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

Результати навчання за освітньою програмою

ПРН 01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань

ПРН 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції

ПРН 06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

ПРН 07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег

ПРН 14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації

ПРН 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення

ПРН 17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах

ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС: ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ ТА КЛЮЧОВІ ТЕЗИ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕЛЕВІЗІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА В СИСТЕМІ МЕДІАЗАСОБІВ

ТЕМА 1. ТЕЛЕБАЧЕННЯ В СИСТЕМІ МЕДІА

План лекції:

1. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Тележурналістика».
2. Структура курсу та основні професійні поняття.
3. Специфіка телебачення як особливого каналу масової комунікації.
4. Сучасні тенденції та напрями розвитку телевізійної журналістики в умовах цифрової трансформації.

Навчальна дисципліна спрямована на комплексне вивчення технологічних та творчих засад екранної діяльності, де предметом дослідження виступає процес створення аудіовізуального продукту в сукупності його змістових, естетичних та технічних характеристик. Головною метою курсу є формування у майбутніх медійників цілісного розуміння телевізійної галузі та оволодіння інструментарієм, необхідним для виробництва якісного контенту. Телебачення в системі масмедіа займає домінантне місце завдяки унікальному синтезу зображення, звуку та слова, що забезпечує найвищий рівень документальної переконливості та емоційного впливу на аудиторію.

Специфіка телебачення ґрунтується на засадах екранності, дистанційності та ілюзії безпосереднього контакту («ефект присутності»), що дозволяє глядачеві стати співучасником подій у реальному часі. Сучасна тележурналістика розвивається у векторі конвергенції, де класичне лінійне мовлення активно інтегрується з мережевими платформами, трансформуючись у мультимедійні формати. Основні поняття галузі охоплюють як творчі аспекти (драматургія кадру, сценарний план), так і виробничо-технологічні операції (монтаж, зйомка, ефірне планування), що разом складають єдиний функціональний цикл телевізійного виробництва.

Перелік питань для контролю:

1. Визначте основні відмінності телебачення від преси та радіомовлення за критеріями впливу на аудиторію.
2. Розкрийте зміст поняття «екранність» як фундаменту телевізійної журналістики.
3. Які фактори визначають документальну природу телевізійного образу?
4. Проаналізуйте вплив інтернетизації на зміну функцій сучасного телебачення.
5. Сформулюйте роль телевізійної журналістики у формуванні громадської думки в умовах інформаційного протиборства.

ТЕМА 2. ФУНКЦІЇ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

План лекції:

1. Загальножурналістські функції та специфіка їх реалізації на телебаченні.
2. Типологічна характеристика функцій: інформаційний, соціальний та культурно-просвітницький блоки.
3. Прямоефірне мовлення та роль ведучого у реалізації функціонального потенціалу каналу.
4. Технологічний цикл створення телевізійного продукту: від замислу до ефіру.

Функціональна сфера телебачення визначається його здатністю одночасно впливати на раціональну та емоційну сфери глядача через візуально-звукові образи. Пріоритетною залишається інформаційна функція, яка забезпечує задоволення потреб суспільства в оперативних та достовірних даних про події в країні та світі. Соціальна група функцій спрямована на інтеграцію суспільства довкола спільних цінностей, організацію соціального діалогу та формування громадської думки через аналітичну інтерпретацію фактів. Завдяки ефекту присутності телебачення виступає потужним інструментом виховання та соціальної координації, що робить його ключовим медіумом у системі масових комунікацій.

Культурно-просвітницький блок охоплює естетичну, просвітницьку та розважальну функції, де телебачення стає транслятором культурних еталонів та засобом змістовного дозвілля (рекреації). Особливу роль у цьому процесі відіграє ведучий прямого ефіру, чия професійна діяльність вимагає не лише

навчально-методичні рекомендації

досконалого володіння інформацією, а й високого рівня стресостійкості, здатності до імпровізації та вміння підтримувати психологічний контакт із аудиторією в реальному часі.

Ефективне виконання телебаченням своїх функцій можливе лише за умови чіткого дотримання етапів роботи над телевізійним продуктом. Творчо-виробничий цикл традиційно поділяється на передпродакшн (розробка ідеї, сценарію, планування), продакшн (безпосередньо знімальний процес та робота в студії) та постпродакшн (монтаж, озвучування, візуальні ефекти). Кожен етап має на меті трансформацію первинного задуму в цілісний аудіовізуальний образ, що відповідає запитам сучасного глядача та редакційній політиці медіасуб'єкта.

Перелік питань для контролю:

1. Чому інформаційна функція телебачення вважається домінантною в умовах сучасних інформаційних воєн?
2. Розкрийте зміст інтегративної функції ТБ на прикладі загальнонаціональних марафонів.
3. У чому полягає відмінність між розважальною та рекреативною функціями телебачення?
4. Проаналізуйте виклики, з якими стикається ведучий під час реалізації комунікаційної функції в прямому ефірі.
5. Охарактеризуйте ключові завдання журналіста на етапі постпродакшну: наскільки монтаж може змінити функціональне спрямування сюжету?

ТЕМА 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕЛЕМОВЛЕННЯ

План лекції:

1. Технологічні передумови появи телебачення: від радіо та кінематографа до перших відеосигналів.
2. Світовий контекст та періодизація історії тележурналістики.
3. Етапи становлення та трансформації державного телемовлення в Україні.
4. Генеза та розвиток недержавного (комерційного) сектору українського ТБ в умовах незалежності.

Виникнення телебачення стало результатом тривалої еволюції наукової думки, що базувалася на поєднанні досвіду радіозв'язку та візуальної культури кінематографа. На відміну від кіно,

телебачення запровадило принцип дистанційної трансляції зображення в реальному часі, що докорінно змінило сприйняття інформації. Історію світової тележурналістики прийнято поділяти на декілька ключових етапів: від епохи механічного телебачення та перших електронних систем до періоду супутникового мовлення і сучасної цифрової ери. Кожен із цих періодів супроводжувався розширенням жанрової палітри та вдосконаленням методів журналістської роботи, перетворюючи телебачення з експериментального засобу зв'язку на найпотужніший інструмент масового впливу.

Українське телемовлення пройшло складний шлях від зародження у складі радянської медіасистеми до формування власного національного інформаційного простору. Початковий етап характеризувався жорстким державним контролем та домінуванням пропагандистських наративів, проте водночас заклав технічну та кадрово-професійну базу для майбутнього розвитку. Зі здобуттям Україною незалежності розпочався процес демонополізації ефіру, що зумовило появу комерційного мовлення. Виникнення недержавних телеканалів у 1990-х роках стало відповіддю на суспільний запит на альтернативну інформацію, плюралізм думок та розважальний контент нового формату.

Розвиток недержавного телебачення в Україні супроводжувався формуванням великих медіагруп та загостренням конкуренції за глядацьку аудиторію. Це стимулювало впровадження інноваційних технологій зйомки, появу західних форматів телешоу та розвиток незалежних журналістських розслідувань. Сучасний стан галузі визначається співіснуванням суспільного мовлення, приватних медіахолдингів та нових цифрових мовників, що відображає складну траєкторію демократичних перетворень у країні та адаптацію до глобальних технологічних стандартів.

Перелік питань для контролю:

1. Проаналізуйте, які саме елементи кіномистецтва та радіожурналістики були запозичені телебаченням на початковому етапі його розвитку.
2. Визначте основні відмінності між державним та суспільним мовленням у контексті українського досвіду.
3. Які соціально-політичні чинники стали каталізатором появи перших приватних телестудій в Україні на початку 90-х років?

4. Порівняйте змістове наповнення українського ТБ радянського періоду та епохи ранньої незалежності: що змінилося у підходах до подачі новин?

5. Обґрунтуйте роль комерційного телебачення у формуванні сучасного медіаринку України: це шлях до свободи слова чи лише до прибутку?

ТЕМА 4. ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЯК ПРОЦЕС ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

План лекції:

1. Комунікаційний ланцюг телемовлення: взаємодія основних ланок поширення інформації.

2. Сучасна парадигма поняття «інформація» та технологічні засади її трансляції.

3. Структура та організація роботи сучасної інформаційної служби телеканалу.

4. Планування та принципи інформаційної діяльності: від інформаційного приводу до відеосюжету.

5. Законодавче регулювання та правові аспекти діяльності тележурналіста.

Телевізійне мовлення розглядається як багатогранний процес, що поєднує технічні, творчі та організаційні ланки, злагоджена взаємодія яких забезпечує доставку контенту до кінцевого споживача. У сучасних умовах інформація на телебаченні перестає бути лише сукупністю даних, перетворюючись на динамічний продукт, що формується за допомогою специфічних телевізійних технологій — комплексу методів збору, обробки, візуалізації та миттєвої передачі сигналу. Ключовим вузлом цього процесу є інформаційна служба телеканалу, чия структура (редакція новин, відділи моніторингу, знімальні групи, випускові бригади) адаптована до цілодобового циклу виробництва контенту. Обсяги мовлення та сітка виходу випусків визначають інтенсивність роботи служби, де планування (перспективне та оперативне) стає фундаментом для забезпечення безперервності ефіру.

Основним носієм інформації в телевізійному просторі виступає відеосюжет, який базується на конкретному інформаційному приводі — події, що має суспільну значущість та візуальний потенціал. Інформаційна діяльність тележурналіста ґрунтується на принципах оперативності, достовірності, об'єктивності та

збалансованості подачі думок. При цьому професійна робота в кадрі та поза ним чітко регламентується законодавчими актами, зокрема законами про медіа, авторське право та доступ до публічної інформації. Правова грамотність журналіста є обов'язковою умовою для уникнення дифамації, захисту прав джерел та забезпечення національної інформаційної безпеки, особливо в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Перелік питань для контролю:

1. Опишіть шлях інформації від моменту виникнення події до її появи на екрані глядача: хто є ключовими суб'єктами цього ланцюга?
2. Проаналізуйте структуру інформаційної служби провідного українського телеканалу (на вибір): які відділи є найбільш критичними для прямого ефіру?
3. Що таке «інформаційний привід» і за якими критеріями журналіст визначає його придатність для створення відеосюжету?
4. Розкрийте зміст поняття «планування» в роботі служби новин: як розподіляються ресурси між терміновими подіями та запланованими заходами?
5. Назвіть основні законодавчі обмеження в роботі тележурналіста: у яких випадках суспільний інтерес переважає над правом на приватність?

ТЕМА 5. ЖАНРИ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

План лекції:

1. Методологічні принципи класифікації телевізійних жанрів.
2. Інформаційна група: стандарти новинного мовлення та специфіка репортажу.
3. Аналітична та художньо-публіцистична тележурналістика.
4. Новітні, ігрові та гібридні жанри в сучасному екранному просторі.
5. Технологія формування новинного блоку.

Жанрова система телебачення є динамічною структурою, що базується на способі відображення дійсності, обсязі фактологічного матеріалу та ступені авторської інтерпретації. Традиційно виокремлюють три великі групи: інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні жанри. Фундаментом телемовлення є

інформаційна група, до якої належать замітка (відеоповідомлення), звіт, виступ та інтерв'ю. Проте ключовим і найбільш складним жанром залишається телерепортаж, що завдяки ефекту присутності та поєднанню динамічного відеоряду з авторським коментарем забезпечує максимальну документальну достовірність події. Вимоги до новин на телебаченні є жорстко регламентованими: вони мають бути оперативними, релевантними, візуально насиченими та збалансованими.

Робота над новинним блоком вимагає чіткої архітектоніки, де сюжетна лінія вибудовується від найбільш резонансних подій до матеріалів «м'яких» новин, що дозволяє утримувати увагу глядача протягом усього випуску. Аналітичні жанри (коментар, огляд, дискусія, ток-шоу) спрямовані не лише на фіксацію факту, а й на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків та прогнозування розвитку подій. Художньо-публіцистична та документальна групи (нарис, есе, документальний фільм) апелюють до емоційно-естетичного сприйняття, використовуючи ширший арсенал засобів екранної виразності та образного мислення.

Сучасний етап розвитку ТБ характеризується активною дифузією жанрів та появою нових форматів. Популярності набувають ігрові жанри (квізи, реаліті-шоу, гейм-шоу) та гібридні форми, як-от інфотейнмент (поєднання інформації та розваги) та едьютейнмент (навчання через розвагу). Трансформація жанрів відбувається під впливом інтерактивності та цифровізації, що змушує тележурналістів адаптувати класичні канони до кліпового сприйняття аудиторії та вимог мультимедійних платформ.

Перелік питань для контролю:

1. Проаналізуйте структуру вечірнього випуску новин на загальнонаціональному каналі: за якими принципами згруповані сюжети?
2. У чому полягає специфіка «стендапу» як обов'язкового елемента сучасного телерепортажу?
3. Порівняйте інформаційне інтерв'ю та аналітичне ток-шоу: як змінюється роль ведучого в цих жанрах?
4. Які жанрові ознаки документального фільму відрізняють його від розширеного телевізійного нарису?
5. Наведіть приклади «ігрових» елементів у сучасних аналітичних програмах: чи не шкодить розважальність об'єктивності журналістики?

ТЕМА 6. ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

План лекції:

1. Аудіовізуальна природа телемовлення та система виражальних засобів екрана.
2. Екранне відображення дійсності: мова, стиль бачення та форми мовлення (монолог, діалог).
3. Телевізійна передача як синтез технічних та художньо-творчих складників.
4. Теоретичні основи та практичне значення телемонтажу в журналістській діяльності.
5. Специфіка монтажних рішень у різних тележанрах та огляд професійного ПЗ.

Екранна мова базується на унікальному синтезі зорового образу та звукового супроводу, що виокремлює телебачення серед інших медіа як найбільш репрезентативний засіб відображення дійсності. Виразальні засоби телебачення охоплюють кадр (плани, ракурси, освітлення), графічне оформлення, шуми, музику та живе людське слово. Робота журналіста з цим арсеналом вимагає особливого «стилю бачення», де вербальний ряд не дублює відеоряд, а доповнює його, створюючи цілісний аудіовізуальний образ. Залежно від жанру та творчого завдання, мовлення в ефірі може набувати форми прямого звернення (монологічність) або інтерактивної взаємодії (діалогічність), що безпосередньо впливає на рівень довіри аудиторії та ефект присутності.

Телевізійна програма є результатом складної взаємодії технічних інструментів та художнього замислу. Ключовим етапом цієї взаємодії виступає телемонтаж — процес відбору та композиційного поєднання окремих фрагментів відео- та аудіозапису в єдине смислове ціле. Монтаж у тележурналістиці виконує не лише технічну функцію склеювання кадрів, а й виступає засобом інтерпретації факту, акцентування уваги та керування темпоритмом матеріалу. У новинних жанрах монтаж вирізняється динамічністю та лаконічністю, тоді як у документальних чи художніх проектах він стає інструментом створення складної метафоричності та глибинного психологізму.

Для реалізації монтажних завдань сучасна тележурналістика використовує нелінійні системи монтажу. Професійне програмне забезпечення дозволяє журналісту та режисеру працювати з багатоплановими звуковими доріжками, застосовувати

навчально-методичні рекомендації

кольорокорекцію, титрування та візуальні ефекти. Розуміння принципів монтажно-побудови (монтаж за рухом, напрямком, світлом тощо) є обов'язковим для журналіста, адже саме на монтажному столі відбувається остаточне формування журналістського твору як грамотного та переконливого медіапродукту.

Перелік питань для контролю:

1. Проаналізуйте співвідношення «відео — звук» у репортажі: у яких випадках звук стає важливішим за зображення?
2. Розкрийте відмінність між «монтажним» та «кліповим» мисленням у сучасній телевізійній творчості.
3. Які плани (дальній, середній, крупний, деталь) є найбільш ефективними для розкриття емоційного стану героя інтерв'ю?
4. Охарактеризуйте роль інтершуму (природного звуку події) у створенні ефекту достовірності відеосюжету.
5. Порівняйте функціональні можливості популярних монтажних програм (Adobe Premiere Pro, DaVinci Resolve, Final Cut): яка з них є найбільш оптимальною для оперативних новин?

РОЗДІЛ 2. ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МЕДІА

ТЕМА 7. ТИПИ КОМУНІКАТОРІВ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

План лекції:

1. Поняття телевізійного комунікатора та його роль у системі масової інформації.
2. Класифікація журналістських професій на телебаченні: від збору фактажу до управління ефіром.
3. Екранні та позаекранні фахівці: функціональна диференціація та творча взаємодія.
4. Особливості роботи та трансформація ролі журналіста в програмах різних типів (новинних, аналітичних, розважальних).

Телевізійний комунікатор — це ключова постать, яка здійснює зв'язок між подією та аудиторією, виступаючи носієм інформації, інтерпретатором змістів та обличчям каналу. Сучасна структура

телевізійної редакції передбачає чіткий поділ функцій, де кожен фахівець відповідає за певний етап створення продукту. До «екранних» професій належать телерепортери та кореспонденти, які працюють у центрі подій; коментатори та оглядачі, що надають фахову оцінку фактам; інтерв'юери, майстерність яких полягає у розкритті особистості співрозмовника; а також телеведучі, модератори та шоумени, які керують динамікою ефіру. Водночас успіх телевізійного твору залежить від «позаекранної» групи: авторів програм, літературних редакторів, сценаристів та редакторів-продюсерів, які формують ідеологічну та організаційну основу проекту.

Роль журналіста суттєво змінюється залежно від формату та типу програми. У новинних випусках кореспондент має залишатися максимально об'єктивним та лаконічним, тоді як в аналітичних проєктах модератор чи оглядач отримують право на вираження власної позиції та глибинний аналіз. У розважальних жанрах журналіст часто перебирає на себе роль шоумена, де на перший план виходять артистизм, здатність до імпровізації та управління емоційним станом аудиторії. Особливе місце займає професія редактора-продюсера, який у сучасних умовах поєднує творчі функції з менеджерськими, координуючи роботу всієї групи для досягнення цілісного результату.

Динаміка розвитку медіа вимагає від телевізійного комунікатора універсальності: сьогоdnішній журналіст часто виступає одночасно і сценаристом, і автором, і ведучим власного проєкту. Проте, незалежно від конкретної професійної ролі, спільним для всіх типів комунікаторів залишається необхідність дотримання етичних стандартів, висока мовна культура та здатність адаптувати свій образ і стиль спілкування до запитів конкретної цільової аудиторії та специфіки телевізійного каналу.

Перелік питань для контролю:

1. Які особистісні та професійні якості є критичними для телерепортера, що працює в екстремальних умовах?
2. Проаналізуйте різницю між функціями модератора та телеведучого в суспільно-політичному ток-шоу.
3. У чому полягає специфіка роботи літературного редактора на ТБ порівняно з газетним виданням?
4. Розкрийте роль редактора-продюсера як стратегічного менеджера телевізійного проєкту.

5. Складіть професійний портрет успішного інтерв'юера: наскільки важливим є вміння слухати порівняно з вмінням ставити гострі запитання?

ТЕМА 8. СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕВІЗІЙНОГО ПРОСТОРУ

План лекції:

1. Сучасний стан та специфіка функціонування телевізійного простору України.
2. Моделі національного мовлення: державне, суспільне та комерційне телебачення.
3. Форматна характеристика та нішування центральних загальноукраїнських телеканалів.
4. Регіональне телебачення: етапи розвитку, виклики та роль у місцевих громадах.
5. Телевізійна реклама як економічний базис та специфічний вид телеконтенту.

Український телевізійний простір є складною, багаторівневою системою, що функціонує на перетині державних інтересів, комерційної вигоди та суспільних запитів. Сучасна модель національного мовлення базується на співіснуванні трьох ключових секторів. Суспільне мовлення орієнтоване на задоволення інформаційних та культурних потреб громадян незалежно від політичної кон'юнктури чи бізнес-інтересів. Комерційний сектор, представлений потужними медіагрупами, домінує в розважальному та інформаційно-аналітичному сегментах, формуючи сітку мовлення відповідно до рейтингів та запитів рекламодавців. Державний сектор сьогодні трансформувався у спеціалізовані мовники, що забезпечують іномовлення та стратегічну комунікацію в умовах особливого правового режиму.

Центральні загальноукраїнські телеканали мають чітку форматну характеристику, що дозволяє їм конкурувати за різні сегменти цільової аудиторії. Одні мовники позиціонують себе як універсальні сімейні канали, інші роблять ставку на агресивне новинне мовлення (інфоканали) або спеціалізуються на спортивному, дитячому чи музичному контенті. Окреме місце в системі посідає регіональне телебачення, яке в умовах децентралізації набуло особливого значення як майданчик для

висвітлення локальних проблем. Регіональні мовники, попри обмеженість ресурсів, мають перевагу в лояльності місцевої аудиторії та здатності створювати контент, максимально наближений до повсякденних потреб конкретної громади.

Економічне виживання та розвиток телебачення неможливі без реклами, яка виступає основним джерелом фінансування більшості каналів. Телевізійна реклама є не лише двигуном медіабізнесу, а й специфічним видом аудіовізуального мистецтва, що використовує найсучасніші технології впливу на споживача. Водночас надмірна комерціалізація ефіру змушує законодавців впроваджувати жорсткі часові обмеження та квоти, щоб збалансувати інтереси власників телеканалів, рекламодавців та глядачів, забезпечуючи право останніх на якісний та безперервний інформаційний продукт.

Перелік питань для контролю:

1. Проаналізуйте склад найбільших медіагруп України: як власність на телеканал впливає на його редакційну політику?
2. У чому полягає суспільна значущість переходу від державного до суспільного мовлення («Суспільне Мовлення»)?
3. Проведіть порівняльний аналіз сітки мовлення двох загальнонаціональних каналів: які жанри переважають у вечірньому прайм-таймі?
4. Які переваги та недоліки мають регіональні телеканали порівняно з київськими мовниками в боротьбі за глядача?
5. Охарактеризуйте етичні аспекти телевізійної реклами: які категорії товарів та методи впливу мають бути суворо обмежені в ефірі?

ТЕМА 9. АУДИТОРІЯ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ КАНАЛІВ

План лекції:

1. Поняття телевізійної аудиторії та її специфічні характеристики як суб'єкта комунікації.
2. Фактори впливу на формування та поведінку телеаудиторії.
3. Типологія аудиторії за соціально-демографічними та психографічними ознаками.
4. Методологія вивчення аудиторії: форми, принципи та інструментарій медіавимірювань.

навчально-методичні рекомендації

Телевізійна аудиторія є динамічною та гетерогенною сукупністю споживачів аудіовізуальної інформації, яка виступає не лише об'єктом впливу, а й активним учасником медіапроцесу. Специфіка телеаудиторії полягає у її розосередженості, анонімності та водночас єдності у момент сприйняття трансляції. На поведінку глядачів впливає комплекс факторів: від технічних (доступність сигналу, якість зображення) та програмних (контентне наповнення, сітка мовлення) до соціально-психологічних (традиції перегляду, рівень довіри до каналу, актуальні суспільні настрої). Розуміння цих чинників дозволяє телеканалам ефективно керувати увагою та лояльністю споживачів.

Для успішного програмування ефіру медійники використовують розгалужену типологію аудиторії. Глядачів класифікують за об'єктивними ознаками (стать, вік, освіта, місце проживання, рівень доходів) та суб'єктивними характеристиками (інтереси, цінності, стиль життя, мотиви перегляду). Особливе значення має поділ на «ядро» аудиторії (постійні глядачі) та випадкову аудиторію. В умовах сучасної диджиталізації типологія доповнюється категоріями за способом споживання контенту: лінійні глядачі, споживачі відкладеного перегляду та користувачі OTT-платформ.

Системне вивчення аудиторії базується на принципах репрезентативності та об'єктивності даних. Основними методами медіадосліджень є кількісні (піплметрія, телефонні опитування, анкетування) та якісні (фокус-групи, глибинні інтерв'ю, експертні оцінки). Провідну роль у сучасній індустрії відіграє телевізійна панель, що дозволяє в реальному часі відстежувати такі ключові показники, як рейтинг (Rating) та частка (Share). Ці дані є фундаментом для прийняття редакційних рішень щодо закриття чи запуску проєктів, а також головним аргументом у взаємодії з рекламодавцями.

Перелік питань для контролю:

1. Чим «телевізійна аудиторія» відрізняється від «аудиторії соціальних мереж» у контексті сприйняття новин?
2. Які фактори, на вашу думку, найбільше впливають на зміну лояльності глядача до конкретного телеканалу в умовах війни?
3. Поясніть різницю між показниками Rating та Share: чому високий рейтинг не завжди означає лідерство в конкретному слоті?

4. Складіть типологічний портрет «ядерного» глядача одного з українських телеканалів (на вибір).
5. Проаналізуйте переваги та недоліки методу фокус-груп у порівнянні з електронними медіавимірюваннями.

ТЕМА 10. ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ СЦЕНАРІЙ

План лекції:

1. Сценарна майстерність як фундамент телевізійної творчості.
2. Телевізійний сценарій: поняття, види та ключові функції.
3. Сценарій як літературна та технологічна першооснова телепрограми.
4. Специфіка поєднання інформативних та прогностичних елементів у сценарному плані.
5. Особливості сценарної розробки для різних типів програм (новинних, аналітичних, розважальних).

Сценарна майстерність у тележурналістиці є синтетичною дисципліною, що поєднує літературну творчість із чітким розумінням технології екранного виробництва. Телевізійний сценарій виступає деталізованим проектом майбутньої програми, який визначає її ідейно-тематичне спрямування, композиційну структуру та аудіовізуальне наповнення. На відміну від кіносценарію, телевізійний документ часто має більш динамічний характер і враховує специфіку роботи в прямому ефірі або в умовах жорсткого таймінгу. Сценарій виконує низку критичних функцій: творчу (організація задуму), комунікативну (налагодження взаємодії між членами знімальної групи) та технологічну (планування зйомок і монтажу).

Як літературна першооснова, сценарій закладає логіку розвитку подій та характер взаємодії ведучого з аудиторією. Він спрямовує творчий процес, запобігаючи хаотичності та забезпечуючи цілісність медіапродукту. Важливою особливістю телесценарію є поєднання інформативного елемента (реальних фактів, цифр, цитат) із прогностичним (очікувані реакції героїв, варіанти розвитку діалогу, ймовірні технічні переходи). Це дозволяє творчій групі бути готовою до імпровізації, залишаючись у межах заданої концепції.

навчально-методичні рекомендації

Форма та рівень деталізації сценарію залежать від типу програми. У новинах це може бути розгорнутий монтажний лист або «скрипт» випуску; в аналітичних програмах — сценарний план із тезами та переліком запитань; у розважальних шоу або документальних фільмах — повноцінний літературний сценарій із прописаними діалогами та візуальними ефектами. Незалежно від формату, якісний сценарій є запорукою професіоналізму, оскільки він дозволяє конвертувати абстрактну ідею у конкретний, виразний та зрозумілий глядачеві аудіовізуальний ряд.

Перелік питань для контролю:

1. Чому сценарій називають «технологічним документом», а не лише літературним твором?
2. Розкрийте відмінність між літературним сценарієм, сценарним планом та режисерською розробкою.
3. Яку роль відіграє «хронометраж» при написанні телевізійного сценарію і як він впливає на темпоритм програми?
4. Проаналізуйте, наскільки допустимою є відмова від сценарію в умовах прямого ефіру (наприклад, під час екстрених новин).
5. Складіть фрагмент сценарію для авторського відеоблогу: як ви поєднаєте візуальний ряд (відео) та вербальний ряд (текст автора)?

ТЕМА 11. ОПЕРАТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

План лекції:

1. Взаємодія режисури та операторської майстерності в процесі створення телевізійного образу.
2. Технічний інструментарій оператора: функціонал сучасної відеокамери та оптики.
3. Естетичні та технічні вимоги до телевізійного відеоряду.
4. Основи композиції кадру: плани, ракурси та перспектива як засоби виразності.
5. Головні правила відеозйомки в польових та студійних умовах.

Операторська майстерність є фундаментом візуальної культури телебачення, оскільки саме через об'єktiv камери

відбувається трансформація реальної дійсності в екранний образ. У системі телевізійного виробництва робота оператора нерозривно пов'язана з режисерським задумом, де технічна вправність поєднується з художнім баченням. Технічна складова передбачає досконале знання будови відеокамери, принципів роботи сенсора, налаштувань експозиції, фокусу, балансу білого та глибини різкості. Кожен елемент управління камерою є інструментом, що дозволяє журналісту та оператору керувати увагою глядача, акцентуючи на важливих деталях або створюючи певний емоційний фон.

Якість телевізійного продукту прямо залежить від дотримання вимог до відеоряду, серед яких ключовими є стабільність зображення, чіткість фокусування та правильна колористика. Робота з кадром базується на засадах композиції — гармонійному розміщенні об'єктів у просторі екрана. Головні правила відеозйомки, як-от «правило третин», дотримання осей взаємодії та врахування повітряного простору над головою героя, забезпечують комфортне сприйняття інформації. Особливе значення має типологія планів (від деталі до дальнього плану), що дозволяє структурувати розповідь, та вибір ракурсу, який може кардинально змінити ставлення глядача до персонажа чи події.

Створення об'ємного, реалістичного зображення неможливе без розуміння лінійної та тональної перспективи, а також майстерної роботи зі світлом. Оператор має враховувати специфіку телевізійного екрана, де кожна зміна ракурсу або фокусної відстані об'єктива є мовним актом. У сучасній тележурналістиці, де часто практикується робота в форматі «універсального журналіста», базові навички операторської майстерності стають обов'язковою компетенцією для кожного медійника, забезпечуючи здатність створювати професійний візуальний контент за будь-яких умов.

Перелік питань для контролю:

1. Як вибір ракурсу (верхній, нижній, на рівні очей) впливає на психологічне сприйняття героя інтерв'ю?
2. Поясніть значення «правила третин»: чому не рекомендується розташовувати головний об'єкт суворо в центрі кадру?
3. У яких випадках доцільно використовувати «ручну» камеру, а коли необхідна абсолютна статика штатива?
4. Проаналізуйте різницю між статичним кадром та використанням внутрішньокадрового руху (панорамування, наїзд/від'їзд).

5. Які типові помилки початківців при роботі зі світлом та балансом білого можуть зіпсувати відеосюжет?

ТЕМА 12. ОСНОВИ ТЕЛЕМОНТАЖУ

План лекції:

1. Телевізійний монтаж як засіб формування аудіовізуального змісту та темпоритму.
2. Види та принципи сучасного монтажу: від технічного склеювання до художньої концепції.
3. Поняття монтажної фрази та монтажного плану сюжету.
4. Технологія нелінійного монтажу: етапи роботи, інструментарій та програмне забезпечення.
5. Запис кадрового тексту та фінальне зведення аудіовізуального ряду.

Телевізійний монтаж є фінальним і одним із найбільш відповідальних етапів створення медіапродукту, на якому розрізнені фрагменти відео та звуку трансформуються у цілісну логічну оповідь. У сучасній телеіндустрії монтаж виконує не лише технічну функцію поєднання кадрів, а й виступає потужним інструментом журналістської інтерпретації, дозволяючи розставляти смислові акценти та керувати увагою глядача. Основними вимогами до професійного монтажу є дотримання візуальної логіки (композиційної, світлової, колірної) та створення плавних переходів, що не відволікають від змісту. Монтажна фраза — сполучення кількох кадрів, що містять закінчену думку, — стає базовою одиницею структури сюжету, а послідовність таких фраз формує монтажний план.

Сучасний процес базується на нелінійному монтажі, що дозволяє працювати з матеріалом у будь-якій послідовності, миттєво вносити правки та накладати складні ефекти. Типи монтажу відеоряду варіюються від простого послідовного викладу подій до складного асоціативного чи паралельного монтажу, залежно від жанру: у новинах пріоритетом є динамічність і лаконічність, тоді як у документальних фільмах монтаж стає засобом створення глибоких метафор. Важливою складовою є запис кадрового тексту (закадрового начитування), який має бути синхронізований із відеорядом так, щоб звук і зображення не дублювали, а взаємодоповнювали одне одного, підсилюючи загальне сприйняття інформації.

Робота монтажера та журналіста вимагає вільного володіння спеціалізованими програмами (як-от Adobe Premiere Pro, Final Cut або DaVinci Resolve), які надають широкий спектр інструментів: від базового обрізання кадрів до професійної кольорокорекції, титрування та роботи з багатоканальним звуком. Спеціальні інструменти монтажу, зокрема переходи (Transitions), маски та кеїнг, дозволяють створювати візуально привабливий та технологічно довершений продукт, що відповідає стандартам сучасного телебачення. Розуміння принципів монтажу «за рухом», «за поглядом» та «за фазою» є обов'язковим для кожного телевізійника, адже саме на монтажному столі відбувається остаточне народження журналістського твору.

Перелік питань для контролю:

1. У чому полягає різниця між технічним та творчим монтажем у роботі тележурналіста?
2. Поясніть правило монтажу за напрямком руху: чому об'єкт не може «змінити сторону» в сусідніх кадрах?
3. Які функції виконує «L-cut» та «J-cut» монтаж звуку при створенні діалогів або інтерв'ю?
4. Проаналізуйте роль темпоритму: як частота зміни планів впливає на емоційне сприйняття репортажу з місця події?
5. Опишіть етапи підготовки до монтажу: для чого потрібен попередній відбір матеріалу (логинг) та написання монтажного листа?

ПРАКТИКУМ: СИСТЕМА ЗАВДАНЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ТЕЛЕБАЧЕННЯ В СИСТЕМІ МЕДІА

Завдання 1. Аналітичний моніторинг «Конвергентна новина»

Зміст завдання: студент має обрати одну резонансну подію поточного дня та проаналізувати її репрезентацію на трьох рівнях:

1. Вечірній випуск новин на ТБ (відеосюжет).
2. Офіційний сайт того ж телеканалу (текстова стаття з фото).
3. Соціальні мережі каналу (Reels, TikTok або пост у Telegram). Потрібно заповнити порівняльну таблицю, вказавши відмінності в обсязі інформації, засобах впливу та методах залучення аудиторії.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — Глибина аналізу та виявлення специфічних рис кожної платформи.
- 3 б. — Обґрунтованість висновків щодо трансформації контенту під запити різних аудиторій.
- 3 б. — Якість оформлення результатів та фактологічна точність.

Завдання 2. Творчий форсайт «ТБ 2035: Смерть чи трансформація?»

Зміст завдання: підготувати есе-прогноз (обсягом до 2 сторінок), у якому аргументувати власну позицію щодо майбутнього лінійного телебачення.

- Які жанри ТБ залишаться затребуваними в ефірі, а які остаточно перейдуть в онлайн?
- Як технологія VR (віртуальної реальності) змінить «ефект присутності»?
- Чи замінить штучний інтелект телеведучого у новинному мовленні?

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — Оригінальність ідей та здатність до стратегічного мислення.
- 3 б. — Використання професійної термінології та знання сучасних медіатрендів.
- 3 б. — Логіка викладу, стилістична грамотність та аргументація.

Завдання 3. Технологічне моделювання «Паспорт телепроекту»

Зміст завдання: сформулювати концепцію нового телевізійного проекту, який би максимально використовував специфіку ТБ (синтетичність, дистанційність, ілюзію контакту). Студент має заповнити «паспорт»:

1. Робоча назва.
2. Цільова аудиторія.
3. Основна ідея (меседж).
4. Опис візуального стилю (які плани та ракурси переважатимуть).
5. Спосіб інтерактивної взаємодії з глядачем.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — Чіткість концепції та її відповідність специфіці ТБ як виду медіа.
- 3 б. — Розуміння запитів обраної цільової аудиторії.
- 3 б. — Креативність та професійна обґрунтованість запропонованих візуальних рішень.

ТЕМА 2. ФУНКЦІЇ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Завдання 1. Аналітичний кейс «Функціональний мікс»

Зміст завдання: студент має переглянути один випуск вечірніх новин або підсумкову аналітичну програму (на вибір) і заповнити «карту функцій». Потрібно виокремити 5 різних сюжетів/епізодів і визначити, яка функція (інформаційна, культурна, інтегративна, рекреативна тощо) є домінантною в кожному з них. Слід аргументувати, за допомогою яких засобів (текст, відеоряд, коментар експерта) ця функція реалізується.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — Точність ідентифікації функцій у конкретних медіатекстах.
- 3 б. — Глибина аналізу засобів реалізації (як саме працює «картинка» на функцію).
- 3 б. — Обґрунтованість висновків та повнота заповнення карти.

Завдання 2. Творча розробка «Соціальна місія ТБ»

Зміст завдання: розробити сценарій-план (синопис) для короткого соціального ролика (до 60 секунд), який би реалізовував **інтегративну** або **виховну** функцію. Тема ролика: «Медіаграмотність у смартфоні» або «Підтримка ветеранів». У

навчально-методичні рекомендації

завданні потрібно прописати ключовий меседж, візуальні образи та очікувану реакцію аудиторії.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — Креативність задуму та чітка відповідність обраній соціальній функції.

– 3 б. — Розуміння цільової аудиторії та специфіки її емоційного залучення.

– 3 б. — Логіка побудови візуального ряду та якість слогану.

Завдання 3. Технологічна вправа «Тайм-менеджмент продакшну»

Зміст завдання: Скласти «виробничий календар» (Step Outline) для створення 5-хвилинного репортажу. Студент має розписати всі етапи роботи над телепродуктом (передпродакшн, продакшн, постпродакшн), вказавши часові межі на кожен етап та роль кожного учасника команди (журналіст, оператор, монтажер) на конкретних стадіях.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — Розуміння технологічного циклу створення ТБ-матеріалу.

– 3 б. — Реалістичність розподілу часу та ресурсів (врахування дедлайнів).

– 3 б. — Точність у визначенні посадових обов'язків творчої групи.

ТЕМА 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕЛЕМОВЛЕННЯ

Завдання 1. Реконструкція медіаісторії «Від кіно до ТБ»
зміст завдання: студент має підготувати порівняльну характеристику двох ранніх етапів розвитку медіатехнологій. необхідно виявити три спільні та три відмінні риси між раннім кінематографом та першим телебаченням за критеріями: спосіб трансляції, тип аудиторії та тривалість контенту. результати слід подати у вигляді короткої доповіді.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — достовірність історичних фактів та глибина порівняння;

– 3 б. — розуміння технологічної специфіки кожного періоду;

– 3 б. — логіка викладу та правильність використання термінології.

Завдання 2. Пошуковий кейс «Становлення локального ефіру»
зміст завдання: використовуючи архівні дані або відкриті цифрові джерела, студент має знайти інформацію про виникнення

першої недержавної телестудії у своєму регіоні або місті. потрібно коротко описати: рік заснування, першу назву, засновників та тематику перших програм.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

–4 б. — повнота та унікальність знайденої краєзнавчої інформації;

–3 б. — наявність аналізу причин популярності першого приватного мовника;

–3 б. — якість структурування зібраного матеріалу.

Завдання 3. Творча візуалізація «Еволюція бренду» зміст завдання: обрати один із центральних телеканалів України та проаналізувати зміну його візуальної ідентичності (логотипа, слоганів, заставок) від моменту заснування до сьогодні. студент має пояснити, як зміна дизайну відображала зміну моделі мовлення або політику каналу в різні історичні періоди незалежності України.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

–4 б. — здатність простежити зв'язок між дизайном та редакційною політикою;

–3 б. — якість підбору візуальних прикладів та описів;

–3 б. — аргументованість висновків щодо етапів комерціалізації каналу.

ТЕМА 4. ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЯК ПРОЦЕС ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Завдання 1. Рольове моделювання «Інформаційна летучка» зміст завдання: студенти діляться на групи («редакції»). викладач надає перелік із 10 подій дня. завдання: відібрати 5 найбільш релевантних інформаційних приводів для випуску новин, визначити черговість їх появи в ефірі (верстку) та обґрунтувати свій вибір, спираючись на принципи інформаційної діяльності.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

–4 б. — вміння правильно оцінювати суспільну значущість інформаційних приводів;

–3 б. — розуміння принципів верстки новинного блоку;

–3 б. — здатність аргументувати редакційне рішення.

Завдання 2. Правовий практикум «Межа закону» зміст завдання: проаналізувати запропоновану викладачем конфліктну ситуацію (наприклад, зйомка прихованою камерою або

навчально-методичні рекомендації

оприлюднення приватних даних у сюжеті). студент має написати юридичний коментар від імені юриста телеканалу: чи є в діях журналіста порушення чинного законодавства та які етичні норми було зачеплено.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — знання законодавчих аспектів роботи медіа та прав журналіста;

– 3 б. — вміння розрізняти приватний та суспільний інтерес;

– 3 б. — точність посилань на відповідні норми права.

Завдання 3. Технологічна вправа «Анатомія відеосюжету» зміст завдання: переглянути сучасний телевізійний сюжет та розкласти його на складові елементи інформаційної технології. потрібно вказати час появи в кадрі: синхронів (пряма мова), лайфів (живий звук події), стендапів (поява журналіста в кадрі) та інфографіки. зробити висновок щодо динаміки поширення інформації в цьому сюжеті.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — точність виокремлення всіх структурних елементів сюжету;

– 3 б. — розуміння ролі кожного елемента в технології мовлення;

– 3 б. — уважність до деталей та правильність оформлення таймінгу.

ТЕМА 5. ЖАНРИ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Завдання 1. Аналітична деконструкція «Жанрова палітра випуску» зміст завдання: студент має переглянути підсумковий випуск новин за тиждень та ідентифікувати щонайменше три різні жанри (наприклад: репортаж, інтерв'ю, коментар). необхідно письмово обґрунтувати належність кожного матеріалу до конкретного жанру, спираючись на такі ознаки: мета повідомлення, ступінь авторської присутності та методи збору інформації.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — правильність класифікації обраних медіатекстів;

– 3 б. — глибина аргументації за теоретичними ознаками жанрів;

– 3 б. — вміння розрізняти суміжні жанрові форми.

Завдання 2. Творчий проект «Трансформація формату» зміст завдання: обрати класичну газетну статтю на соціальну тему та розробити концепцію її адаптації для телебачення у трьох

варіантах: як короткої новинної замітки, як розлогого спеціального репортажу та як теми для ток-шоу. потрібно вказати, які візуальні елементи будуть додані в кожному випадку.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — креативність та розуміння специфіки адаптації тексту під екран;

– 3 б. — чітке розмежування підходів до подачі матеріалу в різних жанрах;

– 3 б. — логіка побудови візуальних рішень для кожного формату.

Завдання 3. Технологічна вправа «Верстка інформаційного блоку» зміст завдання: на основі наданого викладачем переліку сюжетів (різних за жанрами та тематикою) студент має скласти сітку 15-хвилинного випуску. потрібно визначити послідовність матеріалів, враховуючи правила «горизонтальної» та «вертикальної» верстки, та прописати короткі підводки ведучого для переходу між жанрами.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — розуміння динаміки та логіки побудови телевізійного випуску;

– 3 б. — професійна якість написання текстів підводок;

– 3 б. — дотримання часових лімітів та жанрового балансу.

ТЕМА 6. ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Завдання 1. Аналітичне спостереження «Драматургія звуку та кадру» зміст завдання: переглянути фрагмент документального телефільму (5–7 хвилин) з вимкненим звуком, а потім — повторно зі звуком. студент має описати: як змінюється сприйняття інформації, яку роль відіграє інтершум у створенні атмосфери та у яких моментах музика підсилює візуальний акцент.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — здатність виокремити роль аудіовізуального синтезу в медіатексті;

– 3 б. — точність опису функцій звукових засобів (інтершум, музика, закадр);

– 3 б. — уважність до деталей візуального ряду.

Завдання 2. Творча вправа «Стиль бачення: фотоісторія» зміст завдання: створити серію з 6 фотографій на тему «Ритм мого міста», які б імітували монтажну послідовність телевізійного сюжету. необхідно використати різні плани (деталь, крупний, середній, загальний) та різні ракурси, щоб розповісти історію без

навчально-методичні рекомендації

слів. до кожного фото додати коротке пояснення обраного виражального засобу.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — володіння мовою планів та ракурсів для створення сюжету;
- 3 б. — естетична та змістова цілісність фотоісторії;
- 3 б. — правильність використання професійної термінології в описах.

Завдання 3. Технологічний практикум «Монтажний лист» зміст завдання: на основі переглянутого 2-хвилинного репортажу студент має скласти детальний монтажний лист. у таблиці потрібно зафіксувати: номер кадру, його тривалість, тип плану (кп, сп1, сп2, зп), наявність руху в кадрі та короткий опис звукового супроводу.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — точність фіксації технічних параметрів відеоряду;
- 3 б. — розуміння принципів побудови монтажної фрази;
- 3 б. — охайність та відповідність професійним стандартам оформлення.

ТЕМА 7. ТИПИ КОМУНІКАТОРІВ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

Завдання 1. Аналітичний портрет «Майстерність у кадрі» зміст завдання: обрати двох відомих телеведучих, які працюють у різних форматах (наприклад, ведучий новин та ведучий розважального ток-шоу). студент має провести порівняльний аналіз їхньої комунікативної стратегії: манери спілкування, стилю одягу, використання невербальних засобів та специфіки взаємодії з аудиторією. результати подати у формі аналітичної довідки. **критерії оцінювання (max 10 балів):**

- 4 б. — здатність ідентифікувати професійні прийоми різних типів комунікаторів;
- 3 б. — глибина аналізу невербальної поведінки та мовного стилю;
- 3 б. — аргументованість висновків щодо ефективності обраних стратегій.

Завдання 2. Творча рольова гра «Редакційний конструктор» зміст завдання: змодельовати ситуацію запуску нового авторського проєкту. студент має розподілити обов'язки всередині умовної творчої групи (сценарист, редактор-продюсер, телерепортер, модератор) та написати коротку інструкцію для

кожної посади: що саме цей фахівець має зробити на етапі підготовки першого випуску.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — точне розуміння функціональних обов'язків кожної журналістської професії;

– 3 б. — вміння організувати командну взаємодію в межах проєкту;

– 3 б. — логічність та професійність складених інструкцій.

Завдання 3. Прикладний практикум «Мистецтво інтерв'юера» зміст завдання: розробити перелік із 10 запитань для інтерв'ю з відомою особистістю (або фахівцем певної галузі). запитання мають бути структуровані за типом: «закриті» для фіксації фактів, «відкриті» для розкриття думки та «провокативні» для з'ясування позиції. студент має обґрунтувати послідовність запитань для управління динамікою розмови.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — майстерність формулювання запитань різних типів;

– 3 б. — розуміння психологічних аспектів комунікації в кадрі;

– 3 б. — логіка побудови сценарію бесіди.

ТЕМА 8. СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕВІЗІЙНОГО ПРОСТОРУ

Завдання 1. Моніторинг медіавласності «Хто володіє ефіром?» зміст завдання: студент має обрати одну з найбільших медіагруп України та дослідити її структуру. необхідно перерахувати телеканали, що входять до її складу, визначити їхнє тематичне спрямування (нішування) та коротко описати, як канали всередині групи доповнюють один одного для охоплення максимальної аудиторії.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — повнота та актуальність зібраних даних про медіагрупу;

– 3 б. — розуміння стратегій нішування та форматного розподілу;

– 3 б. — якість структурування інформації.

Завдання 2. Творчий кейс «Регіональний стартап» зміст завдання: запропонувати концепцію регіонального телеканалу для невеликого міста. потрібно визначити: модель фінансування (комерційна чи муніципальна), частку власного контенту у сітці мовлення та щонайменше три унікальні програми, які б задовольнили запити саме місцевої громади.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — оригінальність концепції та її відповідність потребам регіону;
- 3 б. — розуміння економічних та соціальних аспектів функціонування медіа;
- 3 б. — реалістичність запропонованої моделі мовлення.

Завдання 3. Аналіз рекламного слоту «Реклама як контент» зміст завдання: переглянути один рекламний блок у прайм-таймі загальнонаціонального каналу. студент має класифікувати рекламовані товари за категоріями, визначити основні методи впливу (раціональні чи емоційні) та проаналізувати, наскільки реклама відповідає цільовій аудиторії програми, яку вона перериває.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — здатність виявляти маркетингові та комунікаційні стратегії в рекламі;
- 3 б. — розуміння взаємозв'язку між типом контенту та рекламним наповненням;
- 3 б. — критичний аналіз засобів переконання.

ТЕМА 9. АУДИТОРІЯ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ КАНАЛІВ

Завдання 1. Аналітичний практикум «Рейтинговий детектив» зміст завдання: на основі наданих викладачем витягів із медіапанелі (таблиці з показниками rating та share за один вечірній слот), студент має визначити «переможця» ефіру. необхідно письмово пояснити: чому програма з меншим рейтингом може мати більшу частку, які демографічні групи (стать, вік) переважали у лідера переглядів та як конкуренція в сусідніх слотах вплинула на ці цифри.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — правильність інтерпретації показників медіавимірювань;
- 3 б. — глибина аналізу конкурентного середовища;
- 3 б. — логічність та лаконічність аналітичного висновку.

Завдання 2. Творче моделювання «Портрет глядача» зміст завдання: обрати конкретний телеканал (наприклад, «пiксель», «мега» або «ictv2») та скласти детальний психографічний портрет його типового глядача. потрібно описати: коло інтересів цієї людини, її цінності, звички споживання інформації та очікування від телебачення. запропонуйте одну нову ідею для програми, яка б ідеально потрапила в запити цієї аудиторії.

Критерії оцінювання (мах 10 балів):

- 4 б. — детальність та реалістичність створеного портрета;
- 3 б. — здатність аргументувати вибір контенту під конкретний тип аудиторії;
- 3 б. — креативність запропонованої ідеї проєкту.

Завдання 3. Пошукова вправа «Методи фідбеку» зміст завдання: дослідити способи взаємодії сучасного телеканалу з аудиторією поза ефіром. студент має знайти та проаналізувати інтерактивні інструменти на сайті каналу або в його мобільному додатку (голосування, чат-боти, конкурси, QR-коди в ефірі). потрібно оцінити ефективність цих методів для утримання уваги молодіжної аудиторії.

Критерії оцінювання (мах 10 балів):

- 4 б. — повнота огляду сучасних інтерактивних технологій;
- 3 б. — критична оцінка методів залучення аудиторії;
- 3 б. — якість підбору прикладів з практики українських мовників.

ТЕМА 10. ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ СЦЕНАРІЙ

Завдання 1. Технологічна розробка «Сценарний план спецвипуску» зміст завдання: розробити детальний сценарний план для 10-хвилинного спеціального ефіру до дня студента. у плані мають бути вказані: об'єкти зйомки, ключові тези ведучого, орієнтовний час кожного блоку та перелік «підводок» до сюжетів. особливу увагу приділити логіці переходів між темами.

Критерії оцінювання (мах 10 балів):

- 4 б. — чіткість структури та логічна послідовність частин програми;
- 3 б. — професійна якість формулювання тез та підводок;
- 3 б. — реалістичність таймінгу та врахування технологічних пауз.

Завдання 2. Творчий практикум «Двоколонковий скрипт» зміст завдання: написати літературний сценарій для відеосюжету «історія успіху випускника вспу» (тривалість до 3 хвилин) у професійному форматі (дві колонки: відео та аудіо). у колонці відео потрібно прописати типи планів та дії героїв, у колонці аудіо — текст закадру, синхрони та вказівки щодо музичного оформлення чи шумів.

Критерії оцінювання (мах 10 балів):

- 4 б. — дотримання професійних стандартів оформлення сценарію;

навчально-методичні рекомендації

– 3 б. — органічне поєднання візуального ряду з вербальним наповненням;

– 3 б. — оригінальність сюжетної лінії та якість тексту.

Завдання 3. Аналітична вправа «Сценарій vs імпровізація» зміст завдання: переглянути фрагмент розважального ток-шоу та спробувати «відновити» сценарну основу за ефірним результатом. студент має виокремити: де ведучий діє за заздалегідь прописаним планом (вітання, представлення гостей, перехід на рекламу), а де відбувається керована імпровізація. зробити висновок про значення прогностичних елементів у сценарії.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — здатність виявляти структурні елементи сценарію в готовому продукті;

– 3 б. — розуміння балансу між підготовленим текстом та живою реакцією;

– 3 б. — глибина аналізу ролі сценарію як «дорожньої карти» ефіру.

ТЕМА 11. ОПЕРАТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

Завдання 1. Аналітичне спостереження «Анатомія кадру» зміст завдання: студент має переглянути трихвилинний фрагмент авторської телепрограми та зробити скриншоти п'яти найбільш виразних кадрів. до кожного зображення потрібно написати технічний коментар: вказати масштаб плану (кп, сп, зп), використаний ракурс (нижній, верхній, рівень очей) та проаналізувати композиційне рішення (наприклад, використання правила третин або направляючих ліній).

Критерії оцінювання (max 10 балів):

– 4 б. — точність визначення технічних параметрів зйомки;

– 3 б. — глибина аналізу композиційної побудови кадрів;

– 3 б. — професійна грамотність використання термінології.

Завдання 2. Творчий практикум «Фоторозкадровка» зміст завдання: за допомогою смартфона або камери зробити серію з 8 фотографій, які б демонстрували розвиток дії (наприклад, «студент готується до іспиту» або «приготування кави»). необхідно застосувати принцип монтажною зйомки: чергування планів різної крупності та зміну точок зйомки так, щоб при послідовному перегляді виникало відчуття безперервного руху.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — дотримання логіки монтажної послідовності планів;
- 3 б. — технічна якість зображення та вибір освітлення;
- 3 б. — оригінальність візуального рішення та ракурсів.

Завдання 3. Технологічна вправа «Налаштування картинки» зміст завдання: провести експериментальну зйомку одного об'єкта (або людини) за різних умов освітлення: природне світло з вікна, жорстке штучне світло та контрове світло. студент має коротко описати, як кожна зміна світлової схеми вплинула на настрій кадру та які налаштування камери (баланс білого, експозиція) довелося змінити для збереження якості.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — розуміння фізики світла та його впливу на екранний образ;
- 3 б. — навички роботи з налаштуваннями відеокамери;
- 3 б. — якість порівняльного аналізу результатів зйомки.

ТЕМА 12. ОСНОВИ ТЕЛЕМОНТАЖУ

Завдання 1. Аналітична деконструкція «Монтажний ритм» зміст завдання: обрати два динамічні відеосюжети: один із новинного блоку, інший — музичний кліп або трейлер шоу. студент має підрахувати кількість монтажних склейок за хвилину в обох відео та пояснити: як така частота зміни кадрів впливає на емоційне сприйняття та темпоритм розповіді. результати подати у вигляді короткого есе.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — здатність аналізувати темпоритмічну структуру медіатексту;
- 3 б. — розуміння зв'язку між жанром та швидкістю монтажу;
- 3 б. — аргументованість та логіка висновків.

Завдання 2. Творчий практикум «Звуковий монтаж» зміст завдання: на основі наданого «німого» відеоряду (30–60 секунд) студент має розробити звукову концепцію. необхідно прописати в таблиці: у які моменти має з'явитися інтершум (звук кроків, шум вулиці), де доцільно накласти фонову музику і який її характер (тривожна, життєрадісна), та позначити місця для закадрового коментаря.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — креативність аудіального оформлення та його відповідність картинці;
- 3 б. — розуміння функцій звуку як виражального засобу;
- 3 б. — точність тайм-кодів у звуковому сценарії.

Завдання 3. Технологічна розробка «Монтажний план сюжету» зміст завдання: розробити детальний монтажний план (log sheet) для створення сюжету на тему «репортаж із місця події». студент має розписати 15-20 кадрів, вказуючи їх тривалість та типи монтажних переходів (пряма склейка, наплив, затемнення). необхідно обґрунтувати вибір переходів для створення логічного зв'язку між епізодами.

Критерії оцінювання (max 10 балів):

- 4 б. — володіння професійною методикою планування монтажу;
- 3 б. — розуміння правил стикування планів (за рухом, за поглядом тощо);
- 3 б. — охайність та правильність оформлення робочого документа.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Тенденції конвергенції телебачення та соціальних мереж: спільні та відмінні риси.
2. Роль візуального контенту у формуванні світогляду сучасної людини.
3. Маніпулятивний потенціал розважальної функції телебачення.
4. Особливості реалізації просвітницької функції на спеціалізованих науково-популярних каналах.
5. Внесок українських винахідників та інженерів у становлення світового телебачення.
6. Порівняльний аналіз моделей становлення комерційного ТБ в Україні та країнах Європи.
7. Етичні дилеми роботи тележурналіста в зоні воєнного чи збройного конфлікту.
8. Вплив швидкості передачі сигналу на якість та верифікацію телевізійного контенту.
9. Проблеми та перспективи розвитку суспільного мовлення в Україні.
10. Вплив медіавласності на рівень свободи слова в українському телебаченні.
11. Методи залучення «нелінійної» аудиторії до традиційних телепроектів.
12. Вплив рейтингів (Rating/Share) на змістове наповнення сітки мовлення комерційних каналів.

13. Еволюція телевізійного портретного нарису в умовах кліпового сприйняття інформації.
14. Специфіка жанру «журналістське розслідування» на сучасному українському ТБ.
15. Професійне вигорання тележурналіста: причини, наслідки та способи запобігання.
16. Імідж телеведучого як складник візуального бренду телеканалу.
17. Специфіка написання сценаріїв для інтерактивних та ігрових телепроектів.
18. Особливості драматургії прямоефірних інформаційних марафонів.
19. Психологія сприйняття кольору та світла в телевізійному кадрі.
20. Роль музичного оформлення у створенні емоційного фону аналітичних програм.
21. Використання дронів та екшн-камер у сучасній телерепортерській роботі.
22. Естетика кадру та композиційні виклики в умовах мобільної журналістики (MoJo).
23. Використання штучного інтелекту в автоматизації монтажних процесів.
24. Авторські методи монтажу у творчості видатних режисерів світового телебачення.

МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання.

Пояснювально-ілюстративний метод: повідомлення інформації з використанням різних засобів з подальшим усвідомленням такої інформації та її фіксацією у пам'яті студентів. Найчастіше метод реалізується на лекціях у формі розповіді чи пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу тощо.

Репродуктивний метод: відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій. Метод є корисним для засвоєння основних понять.

Активні методи навчання: послідовна й цілеспрямована постановка перед студентами завдань, розв'язуючи які вони активно засвоюють нові знання.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних ситуацій, надання допомоги

студентам у їхньому аналізі з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни викладач формує у студентів зразки наукового пізнання та вирішення проблемної ситуації.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому студенти опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.

Дослідницький метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій. При вивченні навчальної дисципліни студенти можуть виконувати науково-дослідні завдання з подальшим оформленням та оприлюдненням отриманих наукових результатів. При цьому викладач орієнтує студентів на проведення досліджень, долучає до їхньої самостійної організації.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні технології навчання - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентсько-центрованим та здійснюється через активну практичну діяльність. Зокрема, для активізації освітнього процесу передбачено застосування проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій тощо.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо. При цьому в освітньому процесі передбачено використання спеціальних методів, більш характерних для науково-дослідної роботи - експертного оцінювання, ранжирування, систематизації, екстраполяції, «мозкового штурму» тощо. В багатьох випадках такі методи є найбільш оптимальними для розв'язання конкретних навчальних завдань.

- словесні методи (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія, диспут, консультація, співбесіда тощо);
- практичні методи (практичні заняття, графічні роботи тощо);

- наочні методи (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо);
- робота з навчально-методичною літературою, науковими джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- методи організації самостійної роботи (розв'язання завдань, виконання проектів, індивідуальних і творчих завдань тощо);
- інтерактивні та активізації навчання, з використанням новітніх мультимедійних та комп'ютерних технологій (групове навчання, мозковий штурм, робота в парах);
- індивідуальна науково-дослідна робота тощо.

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Методи оцінювання: увесь перелік письмових, усних та практичних тестів/екзаменів, проектів, презентацій, портфоліо тощо, які використовуються для оцінювання успішності особи, яка навчається, і визнання досягнення результатів навчання освітнього компонента.

Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції, практичні, індивідуальні, лабораторні заняття), а також оцінюється самостійна робота, у тому числі й індивідуальні завдання, з кожної теми.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, портфоліо тощо, проведення контрольних робіт, колоквиумів на інше.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, в тому числі й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами.

Форми здійснення поточного контролю та кількість балів за кожну форму визначаються викладачем (наприклад, усна відповідь на теоретичне питання 1-5 б.)

Методи підсумкового оцінювання: усний, письмовий, тестовий залік, екзамен.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за

навчально-методичні рекомендації

виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо. Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг під час складання екзаменів та заліків (підсумкового контролю) за графіком екзаменаційної сесії.

На підсумковий (семестровий) контроль - екзамен – рішенням кафедри відводиться 30 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнення студента
А 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ

В 80-89 балів ДУЖЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	ВИСОКИЙ
С 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНИЙ
Д 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
Е 50-59 балів ДОСТАТНЬ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
Ех 35-49 балів НЕЗАДОВІ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНИЙ

F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	
---	--	--

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика: Матеріали для вивчення основ тележурналістики. Львів: ПАІС, 2006.
2. Дмитровський З. Телевізійна інформація: теорія і практика. Львів, 2002. 148с.
3. Куляс І. Ефективне виробництво теленовин: стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста-інформаційника: практичний посібник для журналістів. Київ: Інтерньюз Україна, 2006.
4. Міклушка Є. Українське телебачення в умовах сучасної масово інформаційної ситуації у суспільстві // Вісник Львівського університету : Серія, Журналістика 2019. Вип. 46. С. 101-106.
5. Яковець А.В. Телевізійна журналістика. Теорія і практика. Київ Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2007.

Додаткова

1. Андрушків В. В. Телебачення в умовах диджиталізації // Держава та регіони: наук.-вироб. журнал. Серія, Соціальні комунікації. 2021. №4 (48). С. 18-25.
2. Баранецька А. Д. Масмедійна комунікація: соціокультурні чинники реалізації діалогу // Держава та регіони : Серія, Соціальні комунікації. 2017. Вип.2. С. 57-60.
3. Гарматій О. В. Дотримання законодавчих норм щодо поширення соціологічних відомостей на телебаченні // Держава та регіони: наук.-вироб. журн. Серія, Соціальні комунікації. 2019. №3. С.30-36.
4. Джолос О. Організаційно-правове становлення локальних публічних аудіовізуальних медіа в Україні// Наукові записки Інституту журналістики: науковий журнал / голов. ред.

Володимир Різун; Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. 2021. Т. 1 (78). С.64-73.

5. Іщенко А. І. Становлення дикторської моделі в телеефірі: український досвід // Держава та регіони: Серія, Соціальні комунікації. 2018. Вип.4. С.51-57.

6. Капелюшний А. Стилiстичні синоніми в телевізійному мовленні наживо // Вісник Львівського університету: Серія, Журналістика. 2020. Вип. 48. С.143-152.

7. Медіаправо: для студентів факультетів/відділень журналістики / Упоряд. Наталія Петрова, В'ячеслав Якубенко. Київ: Київська типографія, 2007.

8. Соколова Н. В. Соціальні мережі як нові джерела отримання інформації в телевізійних новинах // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». 2018. Випуск 13. С.70–75.

9. Трегуб А. М. Генеза сервісно-експертної телевізійної журналістики// Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2019. №1. С.52-56.

10. Чубук О. Л. Проблеми тематичного й жанрового наповнення інформаційних програм регіональних телеканалів // Держава та регіони: наук.-вироб. журнал. Серія, Соціальні комунікації. 2020. №2 (42). С. 83-89.

11. Шилова В.В. Особливості вивчення принципів функціонування комунікаційних технологій на телебаченні // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2019. №4. С.121-128.

12. Ятчук О. М., Кодацька Н. О. Телевізійна комунікація в контексті розвитку суспільства // Держава та регіони: Серія, Соціальні комунікації. 2020. Вип.1. С. 68-73.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. URL: www.library.vspu.edu/

2. Вінницька обласна наукова бібліотека. URL: www.library.vn.ua/

3. Електронна бібліотека Інституту журналістики. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua>

4. Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна» URL: <http://www.interfax.com.ua>

навчально-методичні рекомендації

5. Національна парламентська бібліотека URL:
<http://www.nplu.kiev.ua/>
6. Об'єднання інформаційних агентств // URL: Режим
доступу: <http://stringer.in.ua/?p=279>
7. Центральна наукова бібліотека ім. В.І.Вернадського.
URL: www.nbuv.gov.ua/.

ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА

ГАНДЗЮК Віталій Олександрович

ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА

Навчально-методичні рекомендації

Редактор Віталій Гандзюк

Художнє оформлення обкладинки Ірина Одобецька

Підписано до друку 28.11.2025 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк.

Ум. друк. арк. 1,97. Тираж 100. Зам. № 0725-167.

Віддруковано з готового оригінал-макета друкарня.

Друкарня ТакиБук:

Телефон: +38 (050) 555 00 69

E-mail: mailbox@takibook.od.ua

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.

